

Utlåtande 2006:152 RVI (Dnr 334-3825/2005)

Användning av diskrimineringskontroller för att främja Stockholms arbete avseende jämlikhet med hänsyn till kön, etnicitet, religion, funktionshinder, sexuell läggning och ålder

Motion av Paul Lappalainen (mp) (2005:59)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2005:59) av Paul Lappalainen (mp) anses i huvudsak besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att genom en från staden fristående organisation pröva stadens organisation när det gäller diskriminering.

Föredragande borgarrådet Teres Lindberg anför följande.

Bakgrund

Paul Lappalainen (mp) föreslår i motion 2005:59 att stadsledningskontoret ska få i uppdrag att analysera förekomsten av diskriminering i Stockholms stad och att diskrimineringskontroller ska kunna användas i det arbetet, *bilaga 3*.

Remisser

Ärendet har remitterats stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden samt Bromma, Hägersten och Rinkeby stadsdelsnämnder.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att vidta åtgärder för att motverka att anställda eller invånare i staden diskrimineras. Kontoret föreslår dock att staden avvaktar med att genomföra diskrimineringskontroller i väntan på Integrationsverkets utvärdering av modellen *situation testing*.

Socialtjänstnämnden anser att metoderna för att motverka diskriminering kan skilja sig beroende på vilken verksamhet det gäller.

Stadsdelsnämnderna anser att stadens metoder för arbete mot diskriminering bör utvecklas.

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig positiv till att staden utvecklar metoder för att kunna påvisa, analysera och göra något åt förekomsten av diskriminering.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att staden i första hand ska arbeta förebyggande mot diskriminering. Om särskilda studier behöver göras kan situation testing vara en möjlig metod.

Rinkeby stadsdelsnämnd anser att stadsledningskontoret ska ges i uppdrag att intensifiera arbetet mot diskriminering huvudsakligen på andra sätt än det motionären föreslår.

Mina synpunkter

Majoriteten har under mandatperioden fört en aktiv politik mot diskriminering. Jämställdhets- och mångfaldsplanen har utvidgats till att gälla hela staden, både som service- och arbetsgivare. Ett beslut har fattats om en antidiskrimineringsklausul som skall användas vid stadens alla upphandlingar.

Likaså har vi skärpt villkoren för alkoholutskänkningstillstånd. Tillståndshavaren måste se till att diskriminering inte förekommer för att inte riskera att bli av med sitt utskänkningstillstånd.

I budget för 2006 finns målet att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer. Budgeten ger även kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra en undersökning av förekomsten av diskriminering i staden. Utifrån dessa uppdrag borde staden mycket väl kunna prova sin egen organisation när det gäller diskriminering. En del av prövningen bör ske med hjälp av situation testing. Rimligen bör ett sådant arbete genomföras av en från staden fristående organisation.

Integrationsverkets utvärdering är intressant, men inte av direkt relevans för användandet av situation testing som metod för kvalitetsutveckling. Det finns därför ingen anledning att avvakta integrationsverkets arbete med metoden.

Staden har i sin roll som arbetsgivare en viktig roll att fylla när det gäller att vara ett föredöme och verka opinionsbildare. Därför måste staden aktivt mot-

verka diskriminering genom att tillämpa antidiskrimineringsklausulen i alla upphandlingar, motverka diskriminering i det offentliga rummet samt kontinuerligt, utveckla nya former för att synliggöra, motverka och bryta fördomar och diskriminering i staden.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Kristina Axén Olin* (m) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. delvis bifalla statsledningskontorets förslag till beslut, samt
2. därutöver anför följande.

Arbetet för att förebygga och motverka alla former av diskriminering måste genomsyra hela Stockholms stads verksamhet. Det är viktigt att stadens jämställdhets- och mångfaldsplan verkligen åtföljs, att den inte blir ett tandlöst dokument. Skärpta krav för tillståndsgivning och antidiskrimineringsklausuler vid upphandlingar är konkreta exempel på åtgärder från stadens sida. Restauranger som i domstol fällts för diskriminering ska självklart mista serveringstillståndet.

Arbetet mot diskriminering måste utvecklas och fortsätta, men diskrimineringskontroller bör inte införas. Stockholms stad bör avvakta Integrationsverkets resultat av arbetet med ”situation testing”. Informationen om diskrimineringsfrågor ska fortsätta och nämnder och bolag måste utarbeta metoder för att motverka diskriminering. Staden bör även se över hur förändrade rekryteringsprocesser skulle kunna öka mångfalden bland de anställda.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Motion (2005:59) av Paul Lappalainen (mp) anses i huvudsak besvarad med vad som anføres i statsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att genom en från staden fristående organisation pröva stadens organisation när det gäller diskriminering.

Stockholm den 31 maj 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Teres Lindberg

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Paul Lappalainen (mp) har skrivit en motion om användning av diskrimineringskontroller för att främja Stockholms arbete avseende jämlikhet med hänsyn till kön, etnicitet, religion, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Motionären hänvisar till en undersökning som en tidning genomförde hösten 2005 angående diskriminering på arbetsmarknaden genom att använda *situation testing* eller praktikprovning. Motionären klargör att andra länder använder "praktikprovning" som forskningsmetod och att metoden kan användas i Sverige inom forskning men även inom andra områden än forskning.

Motionären skriver att Stockholms stad håller på att skärpa sina policys mot diskriminering på alla grunder men att staden måste bli bättre på att granska och utveckla hur staden organiserar och utför sina uppdrag.

Motionären hävdar att diskrimineringskontroller borde kunna bidra till att analysera effektiviteten av stadens antidiskrimineringspolicys i stadens roll dels som arbetsgivare, dels som servicegivare. Med diskrimineringskontroller samt andra metoder borde staden kunna skapa en bild över förekomsten av inte bara diskriminering p.g.a. etnicitet, utan också kön, religion, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Dessa torde också kunna bidra till att stadens trovärdighet i motverkandet av diskriminering ökar, inte bara i ord utan också i handling.

Motionären föreslår avslutningsvis att stadsledningskontoret ges i uppdrag att analysera förekomsten av diskriminering med hjälp av bl.a. diskrimineringskontroller som ett led i förverkligandet av Stockholms stads antidiskrimineringspolicys både som arbetsgivare och servicegivare.

REMISSER

Ärendet har remitterats stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden samt Bromma, Hägersten och Rinkeby stadsdelsnämnder.

Stadsledningskontorets yttrande, daterat 2 mars 2006, har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att vidta åtgärder för att motverka att anställda eller invånare i staden diskrimineras. Kontoret delar motionärens uppfattning att kommunfullmäktige genom att anta olika styrdokument har betonat vikten av att eliminera diskriminerande handlingar i Stockholms stads verksamheter. Stadsledningskontoret vill i detta sammanhang också hänvisa till att kommunfullmäktige givit kom-

munstyrelsen i uppdrag att genomföra en undersökning av förekomsten av diskriminering i staden under 2006.

Staden tillämpar ett integrerat ledningssystem (ILS) vars syfte är att skapa tydlighet i styrningen och försäkra sig om att de politiska målen och besluten genomsyrar stadens samtliga verksamheter. Kontoret vill understryka att det tredje integrationspolitiska målet som kommunfullmäktige har antagit, gör tydligt att samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska utarbeta metoder i syfte att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer. Detta ska redovisas och följas upp i verksamhetsplaner, tertiärrapporter och verksamhetsberättelser.

I budget för 2006 framhäver kommunfullmäktige att staden ska bedriva ett aktivt mångfaldsarbete både i sin roll som arbetsgivare och i förhållande till medborgarna.

Flera undersökningar visar att ett av de största hindren för en gynnsam integration är diskriminering på arbetsmarknaden. Det finns idag ingen systematisk metod i Sverige för att följa utvecklingen av diskriminering på arbetsmarknaden och det finns få studier som visar hur diskriminering går till på olika nivåer i samhället.

Under 2005 genomfördes ett rekryteringsprojekt inom stadsledningskontorets personalstrategiska avdelning kallat SPRINT. SPRINT-projektet syftade till att utveckla en icke-diskriminerande rekryteringsmodell. Modellen ansågs intressant och det pågår nu överläggningar om att utveckla modellen.

FN-organet ILO (International Labour Organization) har utvecklat en metod för diskrimineringstester på arbetsmarknaden som använts i flera europeiska länder och i USA. ILO-metoden (situation testing) kartlägger diskriminering vid rekryteringsprocessen. Denna metod har ännu inte använts inom svensk forskning, men Integrationsverket har fått i uppdrag att titta närmare på metoden i syfte att belysa några av dess problemställningar och förutsättningar.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår stadsledningskontoret att staden avvaktar med att införa diskrimineringskontroller och följer resultatet av Integrationsverkets uppdrag med ”situation testing. Därefter får staden ta ställning till metodens användbarhet.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 24 november 2005 att godkänna stadsdelsförvaltningens förslag till utlåtande över motionen.

Bromma stadsdelsförvaltnings utlåtande har i huvudsak följande lydelse.

I arbetet med att förverkliga de mål som anges i jämställdhets- och mångfaldsplaner ställer sig nämnden positiv till att staden utvecklar metoder för att kunna påvisa, analysera och göra något åt förekomsten av diskriminering.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 15 december 2005 att bifalla stadsdelsförvaltningens förslag till utlåtande över motionen.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings utlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden anser att staden i första hand ska arbeta förebyggande mot diskriminering och att det arbetet ska ske inom ramen för det integrerade lednings- och styrsystemet (ILS). Om särskilda studier behöver göras kan *situation testing* vara en möjlig metod, men den bör användas inom ramen för avgränsade forskningsprojekt och inte som ett inslag i det ordinarie arbetet i staden

Rinkeby stadsdelsnämnd beslutade den 15 december 2005 att bifalla stadsdelsförvaltningens förslag till utlåtande över motionen. Stadsdelsnämnden beslutade även om att bifalla ett skriftligt tilläggsyrkande, *bilaga 1*.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings utlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Rinkeby stadsdelsnämnd menar att stadsledningskontoret ska ges i uppdrag att intensifiera arbetet mot diskriminering huvudsakligen på andra sätt än det motionären föreslår. Nämnden delar motionärens uppfattning om att arbetet mot diskriminering bör intensifieras men nämnden ställer sig tveksam till att i dagsläget införa diskrimineringskontroller i den form motionären föreslår. Nämnden anser att arbetet mot diskriminering är avgörande för en gynnsam samhällsutveckling och nämnden vill därför inte stänga dörren helt för förslaget utan menar att förslaget fortsatt bör tas i beaktande i det arbete med utvärdering och uppföljning av metoder och policys som genomförs.

Nämnden föreslår, mot bakgrund av det ovan anförda, att stadsledningskontoret ges i uppdrag att:

- ytterligare intensifiera arbetet mot diskriminering
- analysera förekomsten av diskriminering i Stockholms stads arbete
- utarbeta effektiva metoder för att motverka olika former av diskriminering
- utarbeta metoder för att följa upp effekterna av olika policys mot diskriminering
- avvakta genomförandet av förslaget om diskrimineringskontroller, men att fortsatt beakta detsamma, i det arbete med utvärdering och uppföljning av metoder och policys som genomförs.

Socialtjänstnämnden beslutade den 26 januari 2006 att hänvisa till socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande som utlåtande över motionen.

Reservation anfördes av vice ordförande *Peter Lundén-Welden m fl (m)* och ledamöterna *Ann-Katrin Åslund m fl (fp)*, *bilaga 2*.

Socialtjänstförvaltningens utlåtande har i huvudsak följande lydelse.

Nämnden delar motionärens uppfattning att det är av största vikt att diskriminering inte förekommer inom stadens verksamheter. Hur effektiviteten i arbetet mot diskriminering ska mätas bör rimligen kunna göras på olika sätt i olika verksamheter. Förslaget att använda sig av diskrimineringskontroller kan säkert komma till användning, exempelvis vid anställningar. I andra verksamheter kan andra metoder för uppföljning av insatserna vara lämpliga. En redogörelse för hur arbetet mot diskriminering på stadens krogar bedrivs lämnas i tjänsteutlåtandet.

FÖRSLAG TILL TILLÄGGSYRKANDE

Rinkeby stadsdelsnämnd

Rinkeby stadsdelsnämnd delar motionärens uppfattning om att arbetet mot diskriminering bör intensifieras. Nämnden menar att arbetet med att utbilda personal som arbetar med personalrekrytering av personal bör prioriteras på alla nivåer särskilt. Utbildning, attitydförändringsarbete och arbete med värdegrunder baserat på de mänskliga rättigheterna bör särskilt vara i fokus för arbetet mot diskriminering.

I motionen föreslås att stadsledningskontoret ska analysera diskriminering inom Stockholms stad med hjälp av bland annat diskrimineringskontroller. Dessa görs genom att en person tillhörande normen och en person tillhörande någon av grupperna som avviker från densamma genom lag förbjudna diskrimineringsgrunder (etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, kön, sexuell läggning, funktionshinder, deltidsarbete eller visstidsanställning, samt inom kort även ålder) med liknande kvalifikationer söker samma arbete.

Nämnden ställer sig tveksam till att i dagsläget införa diskrimineringskontroller i den form motionären föreslår. Myndigheter ska arbeta på ett öppet sätt med rak kommunikation. Diskriminerings följer inte kravet på öppet arbetssätt. Nämnden anser att arbetet mot diskriminering är avgörande för en gynnsam samhällsutveckling. I detta arbetet är det av största vikt att olika metoder kan prövas för att nå framgång i arbetet. Rinkeby stadsdelsnämnd vill därför inte stänga dörren helt för förslaget utan menar att förslaget fortsatt bör tas i beaktande i det arbete med utvärdering och uppföljning av metoder och policys som genomförs.

Nämnden föreslår, mot bakgrund av det ovan anförda, att stadsledningskontoret ges i uppdrag att:

- ytterligare intensifiera arbetet mot diskriminering
- analysera förekomsten av diskriminering i Stockholms stads arbete
- utarbeta effektiva metoder för att motverka olika former av diskriminering
- utarbeta metoder för att följa upp effekterna av olika policys mot diskriminering
- avvakta genomförandet av förslaget om diskrimineringskontroller, men att fortsatt beakta detsamma, i det arbete med utvärdering och uppföljning av metoder och policys som genomförs.

RESERVATION

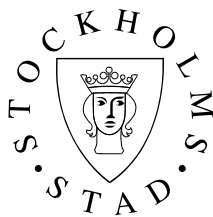
Socialtjänstnämnden

Reservation anfördes av vice ordförande Peter Lundén-Welden m fl (m) och ledamöterna Ann-Katrin Åslund m fl (fp) enligt följande.

1. Socialtjänstnämnden beslutar att avslå motionen.
2. Därutöver anføres följande.

Arbetet för att förebygga och motverka alla former av diskriminering är väsentligt och är och bör vara en naturlig del av verksamheten för tillståndsenheten i Stockholms stad. Vi har tidigare ställt oss bakom förslag om exempelvis tydligare krav på information från krogarna kring vilka regler som gäller för att en person ska få komma in på en restaurang med begränsad publik. En restaurangägare som i domstol fällts för diskriminering ska självfallet mista serveringstillståndet.

De diskrimineringskontroller som föreslås i motionen innebär att i praktiken brottsprovokation vilket är i strid mot befintlig lagstiftning. Staden bör istället fortsätta sitt arbete med att aktivt informera kring frågor om diskriminering på krogen. Det är angeläget att detta arbete sker i samverkan med Stockholms restaurangnäring.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2005:59

2005:59

Motion av Paul Lappalainen (mp) om användning av diskrimineringskontroller för att främja Stockholms arbete avseende jämlikhet med hänsyn till kön, etnicitet, religion, funktionshinder, sexuell läggning och ålder

Dnr 334-3825/2005

Inför diskrimineringskontroller i Stockholms stad

För några månader sedan undersökte en tidning diskriminering på arbetsmarknaden genom att använda en "invandrare" och en "svensk" med liknande kvalifikationer som sökte samma jobb. Det blev uppenbart att den med en annan etnisk bakgrund ratades oftare än den med svensk bakgrund.

Forskningsmetoden kallas *situation testing* eller praktikprovning. I andra länder används "praktikprovning" som forskningsmetod, som bevismetod i rättsalor och som beslutsunderlag för politiker och arbetsmarknadens parter. Den används även som ett sätt att utföra kvalitetskontroller i förhållande till t.ex. följsamhet i förhållande till en företags- eller myndighetspolicy.

I Sverige har metoden i praktiken varit förbjuden sedan Socialvetenskapliga forskningsrådets etiska nämnd för tio år sedan dömde ut den som oetisk.

Idag är det alltmer uppenbart att metoden kan användas inom forskning. Svenska forskare kan knappast sägas lyda under högre etiska krav än andra forskare i Europa. Dessutom har det länge varit klart att metoden kunde användas i synnerhet på andra områden än forskning.

Stockholms stad håller på att skärpa sina policys mot diskriminering på alla grunder. Och sådana policys har funnits länge. Eftersom staden håller på att utveckla tydligare antidiskrimineringskrav på andra aktörer (t.ex. genom antidiskrimineringsklausuler i offentliga upphandlingar samt antidiskriminering med hänsyn till alkoholtillstånd för krogar) är det dessutom viktigt att staden

ser till att de krav som ställs på den egna organisationen är verkningsfulla. Med andra ord måste vi bli bättre på att granska och utveckla hur staden organiserar och utför sitt uppdrag.

Diskrimineringskontroller av typen ovan borde kunna bidra till att analysera effektiviteten av stadens antidiskrimineringspolicys i stadens roll dels som arbetsgivare dels som servicegivare. Det är viktigt att stadsledningskontoret tar till sig denna metod som ett viktigt analysverktyg. Naturligtvis borde även andra metoder utvecklas för att analysera förekomsten av diskriminering samt huruvida olika verktyg är effektiva i motverkande av diskriminering. Med diskrimineringskontroller samt andra metoder borde staden kunna skapa en bild över förekomsten av inte bara diskriminering p.g.a. etnicitet, utan också kön, religion, funktionshinder, sexuell läggning och ålder. Dessa torde också kunna bidra till att stadens trovärdighet i motverkandet av diskriminering, inte bara i ord utan i synnerhet i handling.

Mot denna bakgrund yrkar jag:

- att stadsledningskontoret ges i uppdrag att analysera förekomsten av diskriminering med hjälp av bl.a. diskrimineringskontroller som ett led i förverkligandet av Stockholms stads antidiskrimineringspolicys både som arbetsgivare och servicegivare.

Stockholm den 6 oktober 2005

Paul Lappalainen